

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA MENEJERLARINING ZAMONAVIY BOSHQARUV FUNKSIYALARI

Farg'ona viloyati Quva tumani

59-son DMTT direktori

Bilolova Masturaxon Maxsudovna

Annatsiya: Ushbu maqolada Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish va rejalashtirish bugungi kunning dolzarb vazifalardan sanaladi. Maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rahbarlik va boshqarishning yangi innovatsion usullari to'grisida fikrlar bildirilgan.

Аннотация: В данной статье управление и планирование организаций дошкольного образования рассматривается как одна из актуальных задач современности. В статье высказываются мнения о новых инновационных методах лидерства и управления в дошкольных образовательных организациях.

Annotation: In this article, management and planning of pre-school education organizations is considered one of the urgent tasks of today. The article expresses opinions on new innovative methods of leadership and management in preschool educational organizations.

Kalit so'zlar: rahbar, maktabgacha ta'lim tashkilotlari, boshqaruv, ta'lim tizimi, metodik boshqarish, innovatsion faoliyat, pedagogik jarayon.

Ключевые слова: лидер, дошкольные образовательные организации, менеджмент, образовательная система, методическое руководство, инновационная деятельность, педагогический процесс.

Key words: leader, preschool educational organizations, management, educational system, methodical management, innovative activity, pedagogical process.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining zamonaviy shakllanishi global miqyosda kuzatilayotgan muhim jarayonlardan biridir. XXI asrda bolalarning dastlabki rivojlanish bosqichi ularning kelajakdagi ta'lim va shaxsiy taraqqiyotiga hal qiluvchi ta'sir ko'rsatishini ilmiy tadqiqotlar tasdiqlaydi. Shu bilan birga, maktabgacha ta'lim tizimining samaradorligi to'g'ridan-to'g'ri boshqaruv qobiliyatiga bog'liq. Bugungi kunda maktabgacha ta'lim menejerlari nafaqat ma'muriy vazifalarni bajaradi, balki tashkilotning strategik rivojlanishi, innovatsion jarayonlarni boshqarish va raqobatbardoshligini ta'minlash kabi murakkab vazifalarni ham amalga oshiradilar. Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarishda yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Rahbar (menejer) shunchaki boshqaruvchi emas, balki jamoani ilhomlantiruvchi, innovatsiyalarni tatbiq etuvchi va sifatli natijaga yo'naltiruvchi shaxs sifatida faoliyat yuritadi.

Zamonaviy maktabgacha ta'lim menejeri - bu nafaqat tashkilotchi, balki strateg, innovator, psixolog va rahbar sifatida kompleks funksiyalarni bajaradigan mutaxassisdir. Uning asosiy vazifasi - bolalarning sog'lom rivojlanishi va sifatli ta'lim olishi uchun sharoit yaratishdir.

Zamonaviy boshqaruv maktabgacha ta'limda nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki bolalarning ma'naviy va intellektual rivojlanishi uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, bu yondashuv milliy ta'lim tizimini dunyo andozalari bilan integratsiya qilishda muhim ahamiyatga ega.

Boshqaruv funksiyasi — bu menejer tomonidan tashkilot faoliyatini samarali yo'naltirish, muvofiqlashtirish va natijaga erishish maqsadida bajariladigan asosiy vazifalar majmuidir. Boshqacha qilib aytganda, boshqaruv funksiyasi — bu rahbarlik faoliyatining mazmuni va jarayonini belgilovchi, tashkilotning maqsadiga erishishga xizmat qiluvchi amaliy harakatlar tizimidir. **Menejment nazariyasida boshqaruv funksiyalari odatda quyidagi bosqichlarga bo'linadi:**

- + Rejalashtirish (Planning)
- + Tashkil etish (Organizing)
- + Rahbarlik (Motivating / Leading)
- + Nazorat qilish (Controlling)
- + Muvofiqlashtirish va tahlil (Coordinating & Analyzing)

Menejrlarning zamonaviy boshqaruv yondashuvlari ta'lim tashkilotlarini muvaffaqiyatli boshqarishning asosi hisoblanadi. Bu yondashuvlar innovatsion texnologiyalarni joriy etish, samarali kommunikatsiya tizimini shakllantirish va strategik rejalashtirish orqali tashkilotning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Zamonaviy boshqaruvda inson omiliga alohida e'tibor qaratilib, xodimlarning shaxsiy va kasbiy rivojlanishi rag'batlantiriladi. Jamoani motivatsiya qilish, ularning imkoniyatlarini to'g'ri baholash va qo'llab-quvvatlash menejer faoliyatining muhim qismidir. Bundan tashqari, qaror qabul qilishda tahliliy yondashuv va resurslardan samarali foydalanish tashkilotning o'sishi va barqaror rivojlanishiga imkon beradi. Zamonaviy menejerlar o'z faoliyatida moslashuvchanlik, ijodiy fikrlash va barqaror rivojlanish tamoyillariga asoslanadilar. Bu esa tashkilot ichidagi hamkorlik va tashqi muhit bilan samarali aloqalarni yo'lga qo'yib, umumiy natijalarga sezilarli darajada ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shunday qilib, zamonaviy boshqaruv yondashuvlari tashkilotning kelajagi va ta'lim jarayonining sifatli tashkil etilishida asosiy omil sifatida namoyon bo'ladi.

Zamonaviy boshqaruv – bu resurslarni samarali boshqarish va maqsadlarga erishishni ta'minlash uchun innovatsion usullar, texnologiyalar, va yondashuvlardan foydalanishga asoslangan boshqaruv tizimidir. Zamonaviy boshqaruv ko'proq natijadorlik, moslashuvchanlik va barqarorlikka qaratilgan bo'lib, u iqtisodiyot, ta'lim, sog'liqni saqlash, biznes va boshqa sohalarda qo'llaniladi.

Menejerlarning zamonaviy boshqaruv yondashuvlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Zamonaviy maktabgacha ta'lim menejeri - bu ko'p qirrali mutaxassis bo'lib, u quyidagi asosiy kompetensiyalarga ega bo'lishi kerak:

- ✚ **Strategik fikrlash** - uzoq muddatli istiqbollarni ko'ra olish
- ✚ **Raqamli savodxonlik** - zamonaviy texnologiyalarni egallash
- ✚ **Kommunikativlik** - samarali muloqot qobiliyati
- ✚ **Emotsional intellekt** - o'z va boshqalarning his-tuyg'ularini tushunish
- ✚ **Kreativlik** - muammolarni yechishda ijodiy yondashuv
- ✚ **Moslashuvchanlik** - o'zgarishlarga tez moslasha olish
- ✚ **Xalqaro miqyos** - global tendensiyalarni tushunish

Zamonaviy boshqaruv maktabgacha ta'limni har tomonlama rivojlantirib, bolalar rivoji uchun mustahkam poydevor yaratadi va pedagoglar faoliyatini yangi darajaga olib chiqadi.

Pedagogik adabiyotlarda ta'lim tashkilotlarini boshqarish ancha to'liq va aniq belgilab berilgan va tavsiflangan. Maktabgacha ta'limga kelsak, biz uni bir qismi deb hisoblaymiz mumkin. Demak, boshqaruv fanining barcha asosiy qoidalari, pedagogik menejment jumladan maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish uchun ham qo'llaniladi. Shu bilan birga, maktabgacha ta'lim tizimining rivojlanish tarixining

xususiyatlari va ko'p qirraliligi, ichki fazilatlar va xususiyatlarini ham maksimal darajada hisobga olish muhimdir. "Natijaga asoslangan boshqaruv" tushunchasining o'zi tashkilotning barcha a'zolari tomonidan belgilangan va kelishilgan natijalarga erishadigan boshqaruv va rivojlanish tizimi sifatida belgilanishi mumkin. Har bir rahbar o'z maktabgacha ta'lim muassasasini rivojlantirishning asosiy maqsadlarini belgilab, pedagogik jamoa bilan birgalikda butun pedagogik jarayonni tashkil qiladi, ya'ni u doimiy ravishda olingan natijalarni rejalashtirilgan natijalar bilan taqqoslaydi. Bu vaziyat bo'yicha aniq natijalar uchun tezkor qarorlar qabul qilishni talab qiladi. Natijaga asoslangan boshqaruv, dastlab jamoaga maqsadga erishish uchun barcha resurslar bilan ta'minlangan haqiqiy berilgan deb taxmin qilanadi. Bunday resurslarga

odamlar, vaqt, moliya, moddiy-texnika bazasi, texnologiyalar, usullar va boshqalar kiradi.

Ta'lim boshqaruvining muhim tamoyillari:

- **Demokratiklik:** Har bir ishtirokchining fikrini hisobga olish.
- **Moslashuvchanlik:** Muhitdagi o'zgarishlarga tezkor javob berish.
- **Natijadorlik:** Resurslardan maksimal samaradorlik bilan foydalanish.
- **Shaffoflik:** Jarayonlarning ochiqligi va oshkoraligini ta'minlash.

Ta'lim boshqaruvining maqsadi:

Ta'lim sohasidagi boshqaruvning asosiy maqsadi – jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy ehtiyojlarini qondiradigan ta'lim tizimini yaratish, yuqori malakali kadrlar tayyorlash va o'quvchilarga sifatli ta'lim imkoniyatlarini ta'minlashdir. Ta'limda boshqaruv samarali tashkil etilganida, u butun tizimning rivojlanishiga, innovatsiyalarni kengaytirishga va ta'limning barqaror bo'lishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida menejerlarning zamonaviy boshqaruv funksiyalari — bu faqat ma'muriy jarayonlarni emas, balki ijodiy, insonparvar va innovatsion yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Samarali rejalashtirish, jamoaviy ruh, motivatsiya va raqamli boshqaruv elementlari uyg'unlashgandagina tashkilotda yuqori natijalar, sifatli ta'lim va barqaror rivojlanish ta'minlanadi.

Ta'lim tashkilotlarini muvaffaqiyatli boshqarish, bu tashkilotning uzoq muddatli maqsadlariga erishishda asosiy omil bo'lib, menejerlardan doimiy o'zgarishlarga tayyorlikni va yangi innovatsion usullarni qabul qilishni talab qiladi. Shu sababli, zamonaviy boshqaruv yondashuvlari faqat tashkilotning barqaror rivojlanishiga emas, balki ta'lim sifatining oshishiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Bu esa kelajak avlod uchun muvaffaqiyatli ta'lim muhitini yaratishga xizmat qiladi. etish barcha rahbarlar uchun ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 10 iyundagi PQ-5144-son qarori.
2. F.R.Qodirova, Sh.Q.Toshpo'latova, N.M.Kayumova, M.N.A'zamova Maktabgacha pedagogika T-“Ma'naviyat” 2018y.
3. Tretyakov P.I. "Maktabgacha ta'lim muassasasi: natijalarga ko'ra pedagogik jarayonni boshqarish", M., UTs "Perspektiva", 2010y.
4. Рахматуллаева, П. М., & Махкамова, М. А. (2022). Yoshlar ta'lim sifatini oshirishda motivatsiyaning o'rni yoxud ulkan maqsadlar sari dastlabki qadam. Central Asian Research Journal
5. Karimova N.Q “Maktabgacha ta'lim muassalari boshqaruvining dolzarb muammolari”3-4B(2021)